

XLVII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody III stopnia – podejście 1

Zadanie 1

A. W tabeli zamieszczono nazwy siedmiu, a na mapie (załącznik 1) lokalizację ośmiu (1-8) parków narodowych w Europie. Przyporządkuj lokalizację parku do jego nazwy, wpisując odpowiednią liczbę do drugiej kolumny tabeli.

Nazwa parku narodowego	Lokalizacja parku narodowego (wpisz <u>siedem</u> liczb spośród 1-8)	Opis parku narodowego (wpisz liczby I-V, dwie komórki pozostaw puste)
Coto Doñana		
Gran Paradiso		
Lasu Bawarskiego		
Lemmenjoki		
Sarek		
Vanoise		
Wysokich Taurów		

B. Na podstawie opisów rozpoznaj pięć parków narodowych i wpisz liczby (I-V) do trzeciej kolumny tabeli.

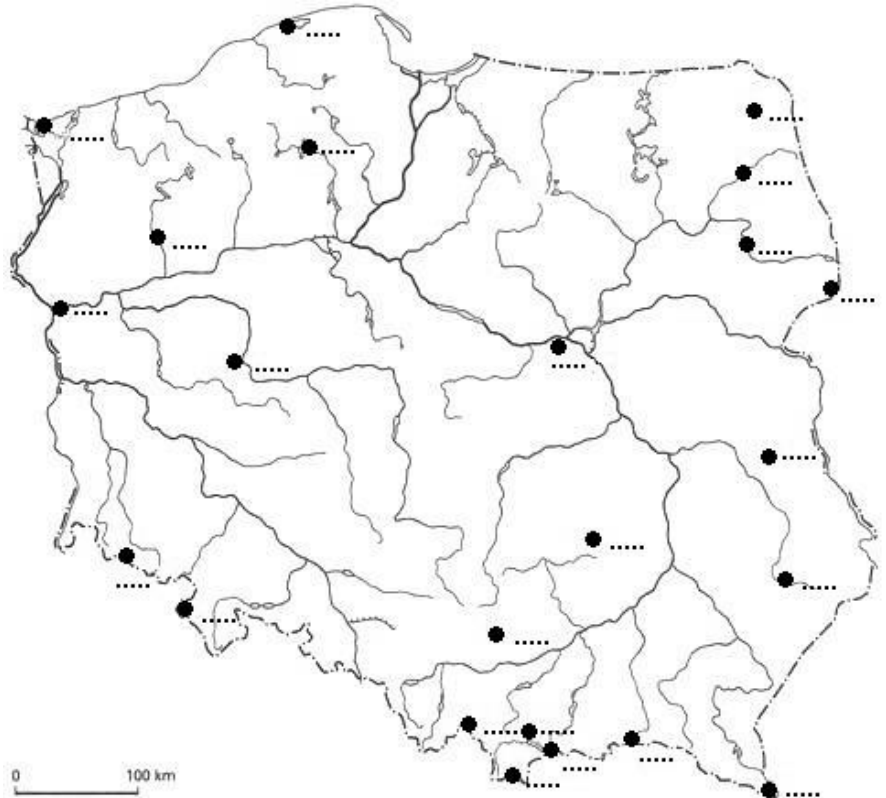
- I. Charakterystycznym elementem krajobrazu tego parku jest dolina rzeki ze stromymi skalnymi ścianami. Na zboczach doliny rosną sosny, które w wyższych partiach ustępują brzożom. W tym regionie drzewa osiągają swoją północną granicę zasięgu. Podczas siedmiu najzimniejszych miesięcy park zwykle pokryty jest śniegiem, a w czerwcu i lipcu występuje zjawisko „białych nocy”. Celem ustanowienia parku było m.in. umożliwienie zachowania tradycyjnego sposobu życia ludności autochtonicznej.
- II. Jedno z największych mokradeł w Europie, występuje tam ponad 300 gatunków ptaków. Przepływająca przez park rzeka i jej odnogi tworzą liczne jeziora i kanały, które nie wysychają nawet latem. Nadbrzeżna, wydmywa część parku jest równiną. Tuż za linią wydmy rozciągają się mokradła porośnięte wrzościami i kępami lasu sosnowego, a dalej występują zbiorowiska trawiaste z kępami dębów korkowych.
- III. W środku parku znajduje się potężny masyw górski, otoczony zgrupowaniami szczytów o wysokości 3300-3700 m n.p.m. Spośród licznych lodowców wyróżnia się lodowiec Pasterze. Lodowce dają początek strumieniom, które tworzą kaskady, m.in. jeden z najwyższych w Europie wodospad Krimmler. W niższych partiach gór występują lasy liściaste i mieszane, w piętrze subalpejskim zarośla kosodrzewiny i różaneczników, a w piętrze alpejskim zbiorowiska krzewinkowe są zastępowane stopniowo przez murawy naskalne.
- IV. Panorama najstarszego parku narodowego w Europie zdominowana jest przez skaliste szczyty o wysokości do około 2000 m n.p.m. pokryte śniegiem i poprzecinane głębokimi wąwozami. W parku występują lodowcowe doliny z wielkimi jeziorami, strumieniami i bagnami. Jego roślinność stanowią m.in. lasy brzożowe, które na zboczach ustępują zaroślom karłowatej wierzby. Powyżej 1200 m n.p.m. rozciąga się piętro tundry górskiej, w której dominują porosty i dość uboga flora naczyniowa.
- V. Górzysty teren parku przecinają głębokie doliny. Typowo alpejski krajobraz uzupełniają liczne jeziora, rzeki i lodowce. Do około 2250 m n.p.m. dominują lasy iglaste (modrzew, jodła, limba), powyżej rozciągają się połacie roślinności krzewiastej, z dużym udziałem różaneczników, które wyżej ustępują miejsca wysokogórskim łąkom i murawom naskalnym. Przed powstaniem parku region był zarezerwowany wyłącznie dla celów łowieckich, a później stał się prywatnym rezerwatem rodziny królewskiej.

Zadanie 2

A. Liczbami podanymi w pierwszej kolumnie tabeli podpisz na mapie znaczki lokalizacji parków narodowych w Polsce.

B. W ostatniej kolumnie tabeli wpisz znak „X” przy nazwach tych parków narodowych, które są Rezerwatami Biosfery UNESCO.

Lp.	Nazwa parku narodowego	Rok ustanowienia	Rezerwat Biosfery UNESCO
1	Białowiecki	1932	
2	Pieniński	1932	
3	Świętokrzyski	1950	
4	Tatrzański	1954	
5	Babiogórski	1955	
6	Ojcowski	1956	
7	Wielkopolski	1957	
8	Kampinoski	1959	
9	Karkonoski	1959	
10	Woliński	1960	
11	Słowiński	1967	
12	Bieszczadzki	1973	
13	Roztoczański	1974	
14	Gorczański	1981	
15	Wigierski	1989	
16	Drawieński	1990	
17	Poleski	1990	
18	Biebrzański	1993	
19	Gór Stołowych	1993	
20	Magurski	1995	
21	„Bory Tucholskie”	1996	
22	Narwiański	1996	
23	„Ujście Warty”	2001	

Zadanie 3

Wyobraź sobie, że przygotowujesz wycieczki, na których należy pokazać w terenie zagadnienia przyrodnicze podane w tabeli. Do każdego tematu wycieczki dobierz park narodowy w Polsce, który najlepiej go ilustruje. Przy każdym temacie wpisz nazwę wybranego przez siebie jednego parku (użyj nazw parków z zadania 2).

Temat wycieczki	Nazwa parku narodowego
Bory bażynowe	
Budowa nizinnych dolin rzecznych (procesy fluwialne)	
Formy rzeźby młodogłacialnej związane z działalnością lądolodu	
Genetyczne rodzaje jezior i ich zarastanie (bez jezior sztucznych i górskich)	
Krajobraz lessowy	
Skały fliszowe	
Skały magmowe	
Skały osadowe wieku paleozoicznego	
Śródlądowe wydmy paraboliczne	
Zjawiska krasowe	

Zadanie 4

A. Dziewięć parków narodowych w Polsce ma w swoim logo ptaki (patrz poniżej). W wykropkowane miejsca poniżej logo parków narodowych wpisz nazwy właściwych ptaków, wybierając je spośród poniższych.

bojownik batalion, biegus krzywodzioby, bielik zwyczajny, błotniak stawowy, bocian czarny, gęś zbożowa, głuszec zwyczajny, mewa srebrzysta, orlik krzykliwy, puszczyk zwyczajny, sieweczka rzeczna, żuraw zwyczajny

B. W części A zadania podkreśl nazwy czterech ptaków, które zimują w Polsce.

Uwaga! Jeśli podkreślonych zostanie więcej niż cztery odpowiedzi, za tę część zadania przyznane będzie 0 punktów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5

Uzupełnij poniższe zdania, podkreślając jedną propozycję spośród podanych w nawiasach.

- A. Powierzchnia całej Puszczy Białowieskiej wynosi około 1500 km², a polska część obejmuje około (20% / 40% / 70% / 90%) jej obszaru.
- B. Białowieski Park Narodowy z otuliną stanowi około (20% / 40% / 60% / 80%) powierzchni polskiej części Puszczy Białowieskiej.
- C. Ekosystemy leśne stanowią około (70% / 84% / 93% / 98%) powierzchni Białowieskiego Parku Narodowego (bez otuliny).
- D. Puszcza Białowieska leży (*poza zasięgiem zlodowaceń plejstocénskich / w zasięgu zlodowacenia północnopolskiego / w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego*).
- E. Spośród wymienionych gatunków drzew, w naturalnym składzie lasu Puszczy Białowieskiej nie występuje (*brzoza brodawkowata / buk pospolity / dąb bezszypułkowy / wiąz górski*).
- F. Spośród wymienionych gatunków drzew najmniej odpornym na susze jest (*brzoza brodawkowata / dąb bezszypułkowy / sosna zwyczajna / świerk pospolity*).

Zadanie 6

Obok każdego zdania w tabeli wstaw znak „X” w kolumnie P (jeśli zdanie jest prawdziwe) lub w kolumnie F (jeśli zdanie jest fałszywe). Do rozwiązania zadania wykorzystaj swoją wiedzę, a w części I tego zadania także diagramy pyłkowe ilustrujące historię roślinności Puszczy Białowieskiej (załączniki 2-4).

Uwaga! Analiza pyłkowa polega na rozpoznawaniu ziaren pyłku roślin zachowanych w osadach geologicznych, najczęściej bagiennych i jeziornych. Pyłek wytwarzany jest przez rośliny rosnące w bliższym i dalszym sąsiedztwie miejsca pobrania próbek. Diagramy pyłkowe przedstawiają zmienność udziału pyłku różnych gatunków roślin w seriach próbek pobranych z profili osadów. W przybliżeniu pokazują zmienność szaty roślinnej na danym terenie w czasie.

Część I	P	F
Brzoza i sosna są drzewami pionierskimi, pierwszymi wkraczającymi w czasie ocieplenia na tereny, które były bezleśne w czasie zlodowacenia.		
W najcieplejszym (środkowym) okresie holocenu w Puszczy Białowieskiej dominowały mieszane lasy liściaste.		
Świerk rósł w Puszczy Białowieskiej nieprzerwanie od początku holocenu do współczesności.		
W ostatnim tysiącleciu liczebność populacji świerka w Puszczy Białowieskiej ulegała znacznym długo- i krótkotrwałym fluktuacjom.		
Uprawa zbóż w rejonie Puszczy Białowieskiej została wprowadzona w tym samym czasie, co na Pojezierzu Pomorskim.		
Osadnictwo w Puszczy Białowieskiej od V w. było równie intensywne jak na Pojezierzu Pomorskim.		
Część II	P	F
Kornik drukarz zagnieżdża się najczęściej w drzewach najzdrowszych i powoduje ich obumieranie.		
Obumarłe drzewa pozostawione w lesie są szkodliwe dla leśnej biocenozy.		
Pierwsza ochrona Puszczy Białowieskiej wprowadzona została za czasów Jagiellonów ze względu na królewskie polowania.		
Największy w historii wyrąb przemysłowy w Puszczy Białowieskiej prowadzony był w okresie między I i II wojną światową.		
W okresie międzywojennym rysie zostały całkowicie wytępione z uwagi na ochronę zwierząt łownych.		
Żubry żyły w Puszczy Białowieskiej bez przerwy od początku holocenu do współczesności.		

Zadanie 7

Wymień trzy skutki (np. przyrodnicze, społeczne, gospodarcze) przeprowadzanego w ostatnich latach wyrębu drzew w Puszczy Białowieskiej. Następnie oceń je, a swoją ocenę zwięźle uzasadnij.

Skutek	Ocena (N – negatywna, P – pozytywna)	Uzasadnienie oceny

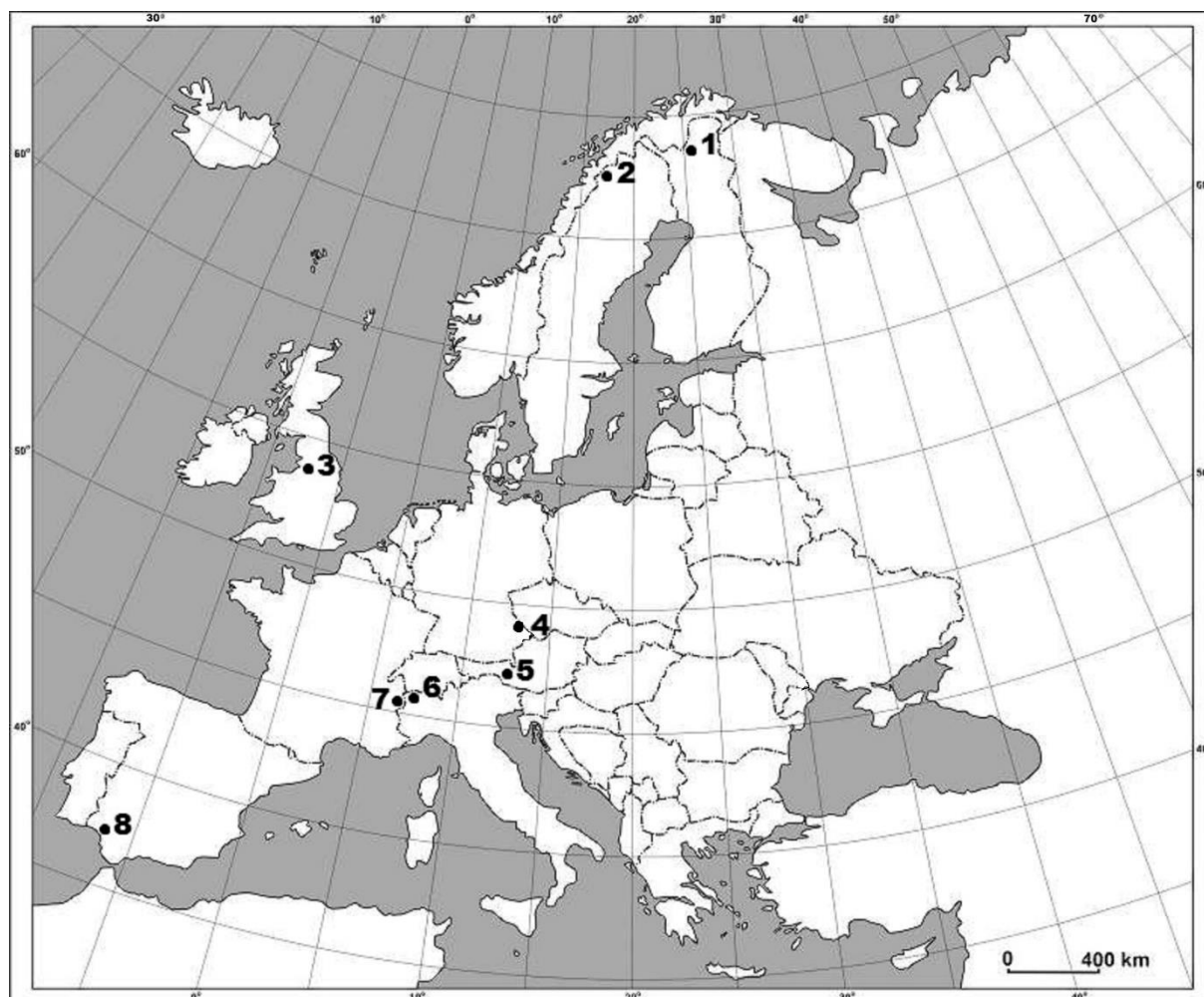
***Uwaga! Tę stronę pozostawiono celowo niezadrukowaną.
Możesz ją wykorzystać na własne notatki lub obliczenia.***

XLVII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody III stopnia – podejście 1

ZAŁĄCZNIK 1

Wybrane parki narodowe w Europie

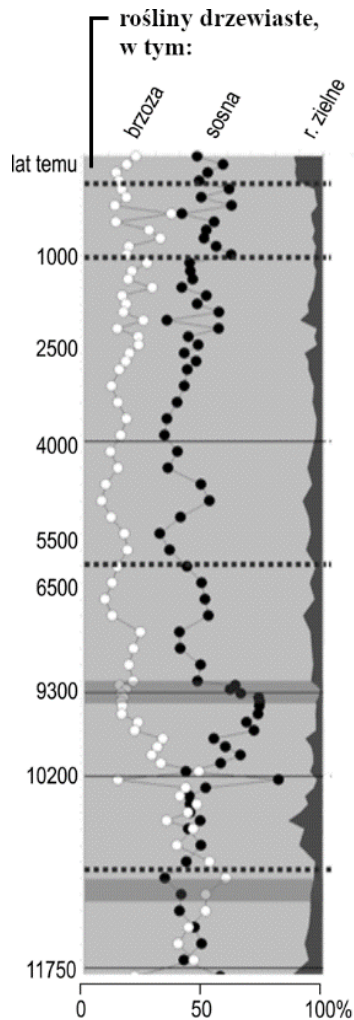
***Uwaga! Tę stronę pozostawiono celowo niezadrukowaną.
Możesz ją wykorzystać na własne notatki lub obliczenia.***

XLVII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

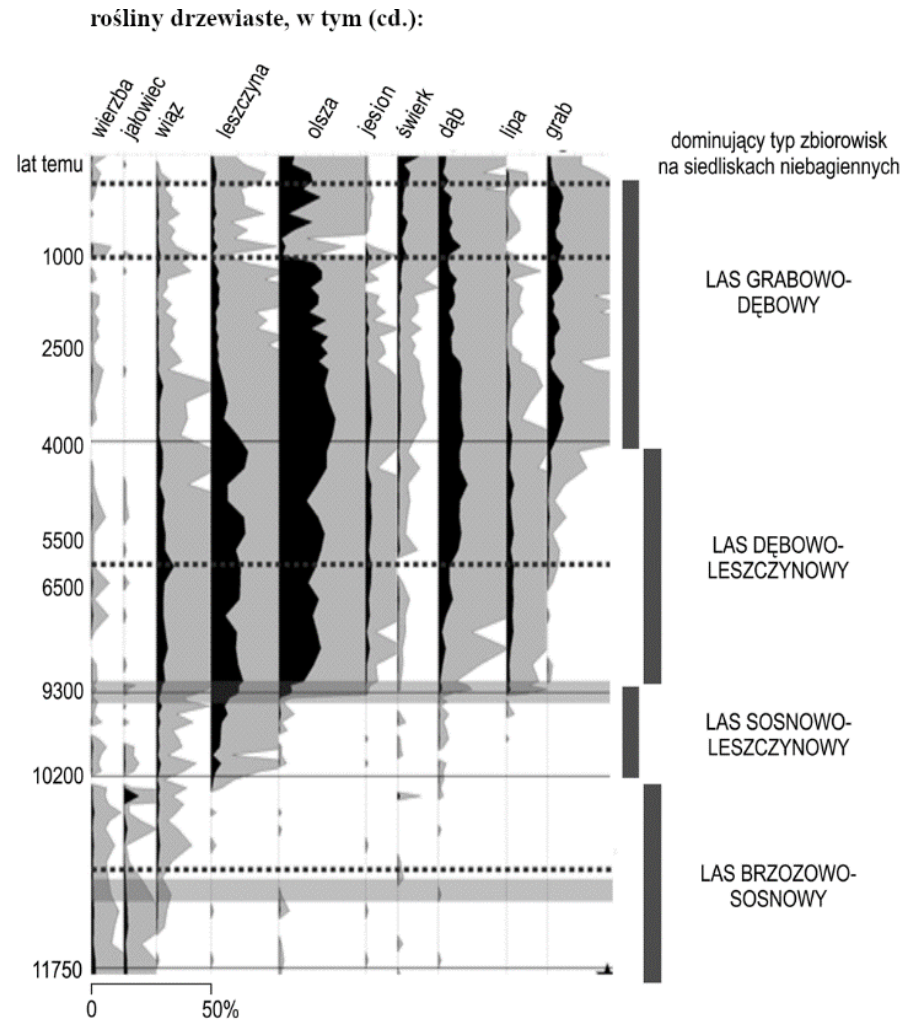
Zawody III stopnia – podejście 1

ZAŁĄCZNIK 2

Uproszczony diagram pyłkowy ilustrujący historię roślinności Puszczy Białowieskiej w holocenie (wg Latalowa i in., 2016)

Uwaga!
Rośliny drzewiaste + zielne = 100%

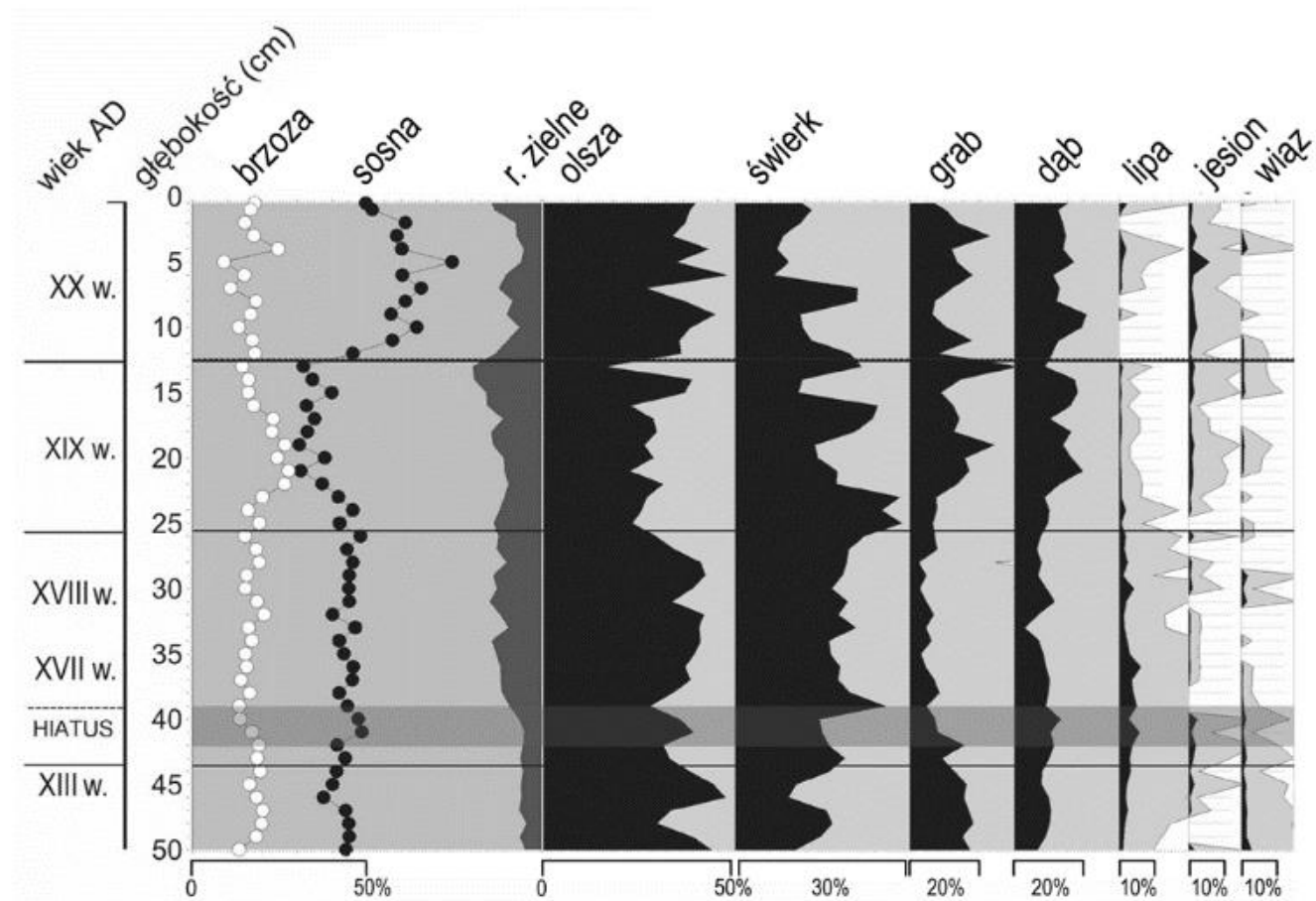
Uwaga! Na tym wykresie powyższa skala 0-50% odnosi się do najciemniejszych wyróżnień dla 10 zobrazowanych gatunków drzew i krzewów. Zgodnie z metodyką sporządzania diagramów pyłkowych, jaśniejsza (szara) barwa wyróżnień na wykresach oznacza te same wartości przewiększone x10 (tzn. skala 0-50% odpowiada zakresowi 0-5%).

***Uwaga! Tę stronę pozostawiono celowo niezadrukowaną.
Możesz ją wykorzystać na własne notatki lub obliczenia.***

Zawody III stopnia – podejście 1

ZAŁĄCZNIK 3

Uproszczony diagram pyłkowy ilustrujący historię roślinności Puszczy Białowieskiej w czasach historycznych (wg Latałowa i in., 2016)

***Uwaga! Tę stronę pozostawiono celowo niezadrukowaną.
Możesz ją wykorzystać na własne notatki lub obliczenia.***

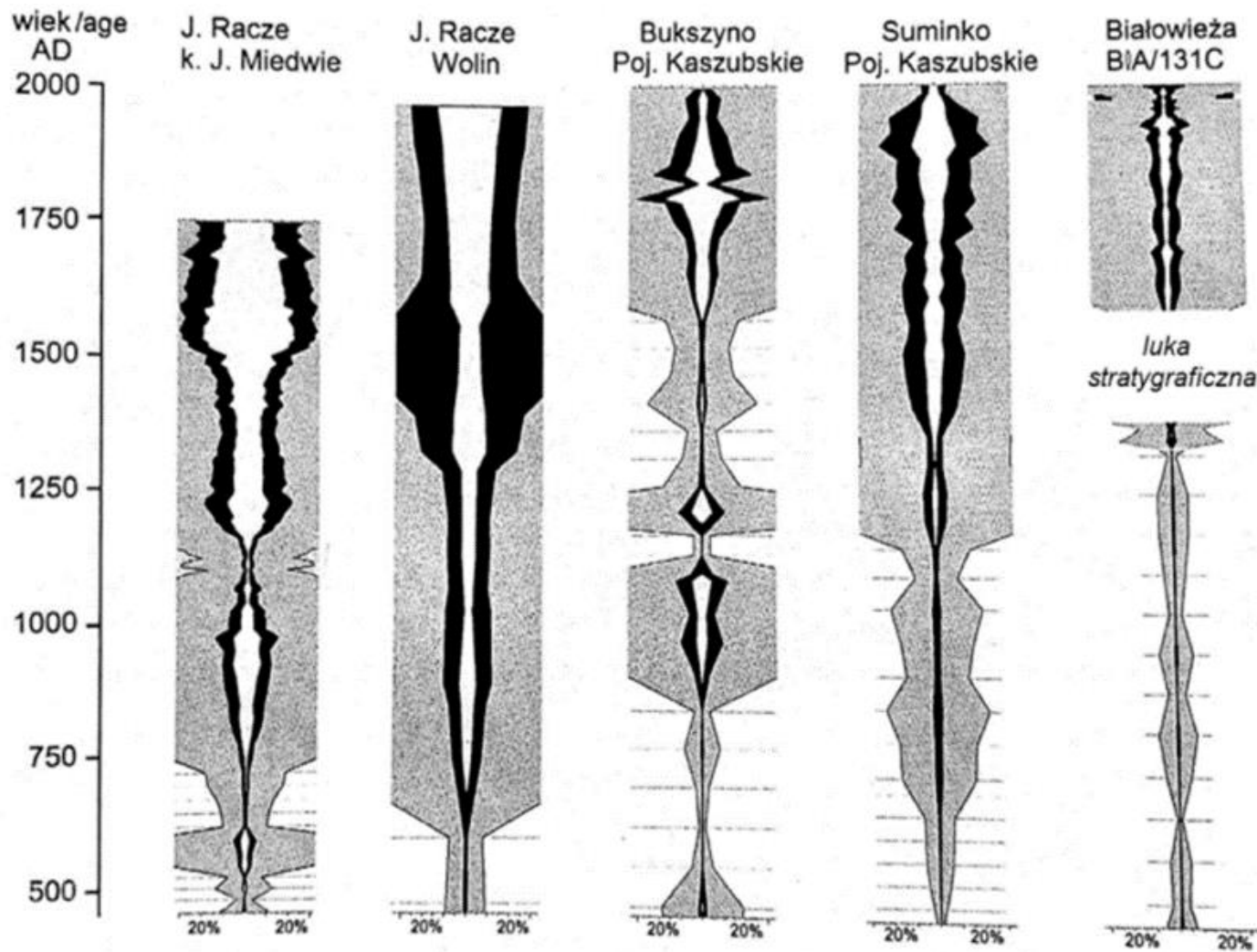
XLVII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody III stopnia – podejście 1

ZAŁĄCZNIK 4

Udział pyłku roślin będących wskaźnikami antropogenicznymi w profilach pyłkowych z północnej Polski i Białowieży (wg Latałowa i in., 2016)

Uwaga! Białe pola ilustrują udział pyłku zbóż, czarne – innych wskaźników gospodarczej działalności człowieka.

***Uwaga! Tę stronę pozostawiono celowo niezadrukowaną.
Możesz ją wykorzystać na własne notatki lub obliczenia.***